

Junior sokol

speciál časopisu SOKOL

4/2007

Atletický trojboj

Jsem sokolka, jasná špiče,
libuju si v atletice.
Trojboj není makačka,
je to prostě brnkačka.
Skákat v dálce 10 metrů, nemůžu však
v tlustém svetru.
Převlíknu se do tílka,
pak skáču jak kobylka.
Na dráze, tam běhám ráda
a všem ukazuji záda.
Jako zajíc peláším,
vítězství si odnáším.
I když vypadám jak víla,
v pravačce je moje síla.
Rozmáchnu se jako slon,
pak přehodím stadion.
Nejsem žádná plácačka,
patřím zkrátka do áčka.

Míša Tröstnerová,
3. třída
(Z Královédvorského Sokolka,
1996)

OBSAH

věda – technika – příroda

- Punk?** Ne, korela! 2
Víte, že... 2
Břežnový Junior Internet 2

hrajeme si s češtinou

- Zlatý Ámos XIV.** 3
Nečekané události 3
Pošli mi to fermeží... 3

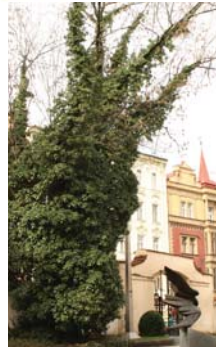
pro šikovné ruce a hlavu

- Malujeme na kameny** 4
 – kresba tuší
Sokolská Encyklopedie 4
Luštěte... 4

Zelený panelák – Černý švihák

Jmenuje se pajasan žlaznatý, ale říkáme mu Zelený panelák. To proto, že tento vzrostlý strom poskytuje i v centru Prahy bydlení řadě nájemníků z živočišné říše. Postupně je navštěvujeme.

Najdete jej všude. Běhá po chodbách jako pomínutý. Návštěvě neunikne žádná domácnost. Všechno ví. Co vidí, hlásí. Mnohdy svým křikem ty méně ostražitě zachrání. Svůj bytček však má a štítek na zvonku nese jméno Kos černý (*Turdus merula*). Je to jeden z našich nejznámějších drozdovitých ptáků. Táta černý, máma černohnědá. Tento původní obyvatel lesa dnes bydlí více v parcích a zahradách. Literatura uvádí, že je častěji tažný, ale většinou tomu tak není. Zůstává celou zimu. Ráno i večer si velice rád a velmi zvučně zazpívá. Pódium pro svá pěvecká vystoupení mívá vždy na dobře viditelném místě. Možná tím vyjadřuje, že tady je pánem on. Není vegetarián, má rád červy a hmyz. Různými plody však nepohrdne. Hnízdí dvakrát až třikrát do roka. Na vejcích sedí 14 dní a stejnou dobu se o mláďata stará. Prý z prospěchářství si oblíbil člověka, neboť je jím krmen. Hnízdo často vystele i novinami a mláďata nám vychovává téměř

nad hlavou. Neagresivní, jen obdivující návštěva hnízda mu nevádí, spíše naopak. Občas trošku pozlobí sadaře – miluje třešně, sladké hrušky, jahody a vinné hrozny. A co říká pan Brehm? Především mu dává jiné jméno, kos obecný. Do zahrad přilétá jen výjimečně. Ve městech nehnízdí vůbec. To platí pro mnohá místa Evropy, ale ne pro ČR, tam – uvádí pan Brehm – žije v každé zahradce, sadu i mezi domy ve městě. Od ledna do června je slyšet jeho flétnové volání. Ve městech přezimuje mnoho kosů, obzvláště samců. Je trošku sporné, dokáže-li se tento pták živit i mláďaty jiných ptáků. Vyloučit to však nelze. Pan Brehm uvádí, na základě některých pramenů, že kos dokáže zabít mladé holuby, i když jsou jejich rodiče nablízku. Sám sledoval v létě roku 1867 u Jeny samici kosa a v letech 1875 a 1876 poblíž

Výmaru samce, kteří ptačí mláďde uloupili. Dokáže-li kos opravdu loupit v hnízdech jiných ptáků, jeho loupeže mu v míře svrchované oplácí jiní, především sojka a straka, ale k tomu se někdy vrátíme.

Pravděpodobně by se dalo říci, že v místech největšího výskytu kosí populace je četnost drobného zpěvného ptactva potlačena. Sám pan Brehm však v závěru svého popisování „Černého šviháka“ připouští, že někteří jednotlivci tohoto druhu získali špatné vlastnosti, ale proto nemůžeme odsoudit celý jeho rod.

Příště zkusíme navštívit malého uličníka ze sousedství zeleného paneláku. Nemá rád návštěvy, ale za pokus to stojí. Jmenuje se střízlík.

Zdeněk Bartůněk

Příležitost pro sokolské detektivy

Také vás baví pátrat po něčem tajemném, objevovat zapomenuté věci či události? Pak máte příležitost stát se „sokolskými detektivy“ a ještě k tomu třeba něco vyhrát. Sokolská župa Jana Máchala v Brně totiž vyhlásila soutěž Hledáme stopy a památky sokolů.

A po čem se v této soutěži pátrá? Pořadatel určil šest směrů pátrání: 1. hledáme názvy, **2.** hledáme památníčky, **3.** hledáme staré sokolovny, sokolská sportoviště, **4.** hledáme sokolské kroniky i osobní vzpomínky, **5.** pátráme po starých sokolských praporech, **6.** Hledáme informace ze života sokolských osobností. Účastníci soutěže

mají vyhledávat zajímavé materiály ve svém okolí – obci, městě, krajině, u starších členů Sokola a jiných pamětníků ze sokolské historie. Výsledek „pátrání“ zašlou na adresu organizátora písemně nebo e-mailem formou krátké zprávy o objektu nebo materiálu, který přihlašuje do soutěže.

O podrobnosti soutěže si lze napsat na adresu Sokolská župa Jana Máchala, vzdělavatel, Kounicova 2022, 602 00 Brno.

Nebo na jeden z následujících e-malů:

jaroslav.nespor@tiscali.cz
sokol.machal@volny.cz

Zde si lze také vyžádat přihlášku do soutěže. -red-

Březnový Junior Internet

Když se řekne březen, není již neobvyklé, že se vynoří spojení Březen – měsíc internetu. Letos se již konal 10. ročník této akce, kterou pořádá BMI sdružení. Na počátku byla snaha podpořit rozšíření internetu do domácností a mimo podnikatelskou sféru, zpřístupnit internet co nejvíce veřejnosti. Proto také součástí jednotlivých ročníků bylo téma Internet v knihovnách, pravidelné jsou akce Junior Internet. V sobotu 3. března se v Praze na 8. ročníku mezinárodní konference Junior Internet sešlo celkem 191 účastníků. Předcházely jí nominační soutěže, do kterých mladí lidé z ČR do 18 let přihlásili 276 webových stránek, grafických prací a textů na téma Internet – výhoda pro znevýhodněné.

Vítězným autorům předal hodnotné ceny ministr vnitra a informatiky Ivan Langer, který zároveň udělil zvláštní cenu ministra Patriku Rajsovi za internetovou televizi. Patrik se svým desetičlenným týmem dětí natáčí videoreportáže o aktuálním dění v obci Otvice, které pak prezentuje v TV Sedr (<http://tv-sedr.wz.cz>) v Otvickém Zpravodaji, jiné pořady se věnují zábavě či technickým pokusům. Talentem je nesporně také dvanáctiletý Petr Mánek z Prahy, který byl v kategorii do 15 let v soutěži JuniorWeb oceněn za internetový obchod s keramickými výrobky. Naprogramoval jej pro svoji známou, provozující keramic-kou dílnu. Soutěžilo se také v dalších kategoriích – JuniorDesign a JuniorText. Vlastní zkušenosti s tím, jak jim internet pomáhá lépe se vyrovnat s jejich zdravotním postižením, popsali Tomáš Vlačuha a Kristýna Salášková, kterým porota udělila zvláštní ceny. Kristýna chodí do 9. třídy a trpí roztroušenou sklerózou. Díky internetu se seznámila s jinými lidmi se stejným postižením a sdílí s nimi jejich zkušenosti s touto chorobou, což jí velmi pomáhá. Více informací o projektu Junior Internet najdete na www.juniorinternet.cz.

Punk? Ne, korela!

Jsou přátelské, hravé a zvědavé. Tito ptáčky z chocholkou na hlavě patří mezi nejoblíbenější domácí společníky. Ve svém přirozeném prostředí žijí korely ve skupinách, které mnohdy čítají až kolem 50 členů. Páry spolu zůstávají po celý život, tedy i mimo dobu hnízdění.

foto © Grada Publishing

Jejich životním prostorem jsou savany, stepní a travnaté oblasti.

Ve chvíli, kdy si přinesete svého nového opeřeného kamaráda domů, musíte mít již připravenou vhodnou klec. Vyberte raději jednoduchý, hranatý model. Takový je totiž pro ptáky nejvhodnější a nejsnáze se udržuje. Na dvou stranách by měly být dráty vodorovné, aby mohla korela šplhat. I přesto je velmi důležité, aby měla možnost se každý den volně proletět. Jednou z možností je i pokojová voliéra. „Letová trať“ korely by pak měla být alespoň čtyři metry.

Nejlepším místem pro klec je světlý roh místnosti. Klec by rozhodně neměla stát uprostřed pokoje. Pokud budou nejvyšší bidýlka nad výškou lidských očí, bude to ideální. Jakmile se vaše korela může dívat na toho, kdo ji sleduje, cítí se dobře a bezpečně.

Dávejte také pozor, aby nebyla vystavena náhlým teplotním výkyvům nebo průvanu. Oboje může vést k vážnému onemocnění. Do klece nezapomeňte dát kromě bidýlek

také misky na krmení, napáječku a koupelníčku. Dno klece pokryjte tenkou vrstvou písku. A co dáte do misky? Nejlepší je směs krmiva pro andulky a krmiva pro kanárky, kterou doplňte několika slunečnicovými semínky. Korely také velmi rády zobají semínka přímo z klasu. Ptáci nesmí trpět hladem, jinak rychle zeslábnou a onemocní. Jedné korele stačí asi 40–50 gramů zrní na den. V misce však musí vždy trochu zůstat. Korela musí mít stále k dispozici čerstvou vodu v čisté misce. Má velmi ráda také listy bio-salátu, které musíte důkladně omýt. Hlávkový salát jí raději nedávejte, obsahuje velké množství dusičnanů. Ale ovoce a zelenina by na jejím jídelníčku naopak neměly chybět.

Toho, co je třeba vědět o chovu korely, je samozřejmě mnohem mnohem více. Vyčerpávající množství informací najdete například v knize Korela z nakladatelství Grada Publishing.

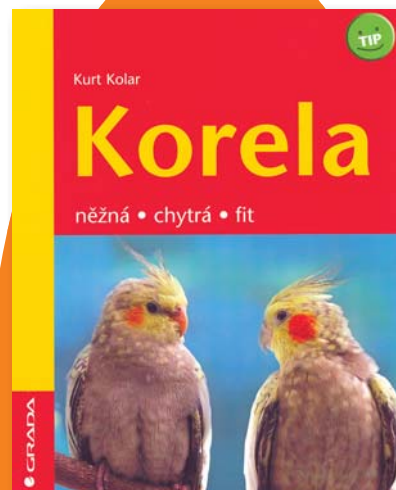
Víte, že...

námořníky obávané Sirény opravdu existují? Podle legend lákaly svým zpěvem lodě na nebezpečnou mělčinu. Skutečnost je však zcela jiná. Mezi Sirény totiž patří například kapustňáci – velcí, pomalu se pohybující se tvorové proudnicového tvaru. Jde o jediné mořské savce, kteří se živí pouze rostlinami. Sirény musí vyplouvat k hladině pro vzduch k dýchání, ale mohou zůstat pod vodou až 20 minut. Přestože nemají kromě lidí žádné přirozené nepřátele, žije jich v současné době na celém světě jen asi 130 000. Což je méně, než je početní zastoupení jakéhokoli jiného řádu savců.

/ aktuální vydání
/ archiv předchozích vydání

www.junior.sokol.eu

SOUTĚŽ

Víte, kolik členů může čítat hejno korel v přirozeném prostředí?

- a) 30 členů
- b) 40 členů
- c) 50 členů

Správné odpovědi zasílejte na adresu časopisu Sokol:

Česká obec sokolská
tiskové oddělení
Újezd 450/40
118 01 Praha 1

Nebo e-mailem:

junior.sokol@centrum.cz
redakce@sokol.eu

Tři z vás vyhraji publikaci Andulka od nakladatelství Grada Publishing.

-jjk-

Zlatý Ámos XIV.

Letos již po čtrnácté byl zvolen Zlatý Ámos – nejoblíbenější učitel ČR. Anketa, kterou pořádá občanské sdružení Klub Domino, Dětská tisková agentura a v níž je Zlatý Ámos vybírán, má svá regionální kola, do nichž kandidáty – oblíbené učitele – navrhují žáci základních a středních škol. Z regionálních kol postupilo do semifinále 16 pedagogů. Zatímco v regionálních kolech obhajují své návrhy sami žáci, v semifinále prezentuje každý učitel sám sebe. Letošní semifinále se uskutečnilo 8. března v zrcadlových sálech Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kde porota – tradičně vedená MUDr. Janem Cimickým – rozhodla o finalistech. Samotné finále se uskutečnilo 23. března v pražském Kongresovém centru Olšanka.

Zlatým Ámosem se pro letošní školní rok stal Ivan Sedlák z Masarykovy střední školy chemické v Praze 1. Zvítězil také v soutěži Ámos sympaták, když prostřednictvím zpráv SMS mu své hlasy zaslalo více než 4000 lidí. A ještě jeden primát Ivan Sedlák drží – ve svých osmdesáti letech je nejstarším účastníkem ankety v celé její historii. Jeho studenti ho v přihlášce do soutěže charakterizovali i těmito slovy: „Tento na

první pohled postarší pán je neustále plný elánu. Potkáte-li ho na chodbě, rozzáří se, roztáhne úsměv takřka od ucha k uchu a veselým tónem pozdraví. Jakékoli setkání s ním vás naplní optimismem. Vždy je pečlivě upravený. Jeho vystupování je jisté, vždy je ochotný kdykoli pomoci a své bohaté zkušenosti rozdává plnými hrstmi.“ Dětská porota, složená ze zástupců všech zúčastněných škol, zvolila také Dětského Ámose 2007. Stala se jím Petra Barošová ze Základní školy Zubří. Chcete-li se dovědět o průběhu soutěže víc, případně si prohlédnout fotografie, můžete se podívat na internet, na stránky ankety Zlatý Ámos či Dětské tiskové agentury.

www.zlatyamos.cz

www.dta.zde.cz

Pošli mi to

fermeží...

„A pošli mi to emailem...“ napsal mi kamarád. Chtěl jsem odpovědět: „A mohl bych i fermeží?“ Nesmyslná odpověď?

Ať se někdo vzteká sebe víc, je to tak – angličtina proniká do češtiny stále víc, zejména v oblasti obchodu. Internet a elektronickou poštu si bez ní nedovedeme představit. Prostě, kdo dneska nepromísí svoji mluvu nějakým tím anglickým slovíčkem, není „in“, ale „out“. Proti gustu žádný dišputát, ale přesto je dobré se naučit správně česky i anglicky. A vůbec pak není na škodu mít alespoň poněti o gramatice obou jazyků. Protože pak si třeba uvědomíme, že e-mail je anglická zkratka pro elektronickou poštu a píše se s pomlčkou, zatímco email má dvojí význam – buď je to vrstva sklovité hmoty na keramice či kovovém nádobí, nebo se jedná o lesklou krycí nátěrovou hmotu, tedy barvu (zatímco fermež je barva základová, spodní). No a co, můžete mávnout rukou, každému je přece jasné, o co jde.

Možná... Ale abych se přimluvil za gramatiku, uvedu jiný příklad. V češtině se objevuje výraz multikulturní, což znamená více kulturní, prostředí, kde jsou lidé z různých kultur a národností. Často se ale objeví i výraz multikulturní. Což je převzetí anglického přídavného jména multicultural s přidáním české koncovky pro přídavné jméno. Autor tohoto patvaru tak udělal z přídavného jména ještě jedno přídavné jméno – řečeno slovy matematiky, přídavné jméno na druhou (přeloženo do češtiny – vícekulturní). A tak hned u dotyčného víme, na čem jsme: možná je „in“ s prokládáním češtiny angličtinou, ale v gramatice je absolutně „out“. -zd-

NEČEKANÉ UDÁLOSTI

(povídka navazuje na příběhy v čísle 12/2006, 2/2007a 3/2007 – naleznete je na www.junior.sokol.eu)

Tichou ulicí se opět rozezněla siréna a za několik vteřin zadní světla policejního vozu zmizela za rohem. Před dveřmi stála ještě víc zmatenější maminka Davida a Moniky a říkala si, co to všechno mělo znamenat.

„Davide?“ zavolala dovnitř a to bylo jediné, co se dalo zaslechnout. Potom za sebou zavřela dveře a nedala tak sousedům další možnost ke spekulacím, co asi tak kdo provedl, že tu jezdí policie. „Davide, pojd' sem, musíme si to ještě probrat.“ Její syn ji poslechl, i když se po předchozím výsledku necítil zrovna příjemně. Musel policii vypovědět všechno, co o Martinových návštěvách v parku věděl. Nebylo toho moc. Naštěstí. „Takže tys věděl, že Martin se v parku schází s nějakou pochybnou partičkou? Jak dlouho?“ „Moc dlouho ne,“ zamyslel se David. „A navíc jsem ho tam viděl jenom jednou, tenkrát, jak nepřišel domů. Mamí, proč tady vlastně byla policie? Proč po mně chtěli vědět všechny ty věci? Vůbec jsem neslyšel, o čem se bavíte.“ Jeho hlas zněl zvědavě jen v náznaku,

spíš se v něm daly zaslechnout stopy obav. „Přijeli, protože se něco stalo. Podle toho, co říkali, to vypadá, že Martin a ti kluci se večera v podvečer zase sešli v parku a ukradli popelnici od některého z blízkých domů. Naházeli do ní suchou trávu a asi i větve a zapálili to. Nějaká paní je tam viděla, jak okolo ní stojí a zapalují si od toho cigarety.“

Davidovi se na čele objevila vráska. To jsou ale „hlupáci“, myslel si. Jenže pak ho napadlo, proč kvůli něčemu takovému jezdila policie. „No počkej mamí, ale vždyť tohle není zas tak neobvyklé, nebo ne?“

„Máš pravdu, stává se to docela často, že někdo začne dělat takové blbosti. Jenže právě těmhle se to nějak vymklo z rukou. Já nevím, co přesně se stalo, nebyla jsem u toho,“ ztišila maminka dramaticky hlas a najednou vypadala, jako by vyprávěla nějakou napínavou detektivku a nesmírně si to užívala. „Ale ten chlápek od policie, sakra, jak se jmenoval...“

„To je jedno, mamí, hlavně mi už pověz, co se stalo,“ pobídl ji netrpělivě David, kterého se začalo zmocňovat podivně nepříjemné tušení.

„No vždyť jo. Takže říkal, že po sobě asi začali házet hořící sirky nebo ty větve, nebo se tam prostě nějak strkali. Martinovi začala hořet bunda na zádech. Je teď v nemocnici, má tam nějaké popáleniny. Ti ostatní hrdinové od něj utekli. Ještě že tam byla ta paní.“

„Cože?!“ zalpal David po dechu a po zádech

mu přeběhl mráz. Až přilíh živě si vzpomínal na svůj sen, kde měli všichni účinkující propálenou díru na zádech a kde si Martin před sebou kutálel popelnici. Bylo to snad nějaké vidění do budoucnosti?

„Naštěstí to není nic vážného, jen mu asi zůstala jizvy. A teď nebude nějakou dobu chodit do školy,“ uklidňovala ho maminka.

David si připadal šokovaný. „A, no, co s Martinem udělají? Nepůjde do pastáku nebo tak něco?“ zeptal se roztrášeně.

„To nevím,“ přiznala maminka, „ale podle mě ne. Zeptám se na to Elišky. A měli bychom za Martinem zajet do nemocnice, zjistit, jak mu je.“

„No, já nevím, jestli se mnou bude chtít mluvit,“ řekl David smutně.

Maminka se na něj usmála. „Já myslím, že se to mezi vámi zase urovná. A jestli ne, může za to on. Měl by uznat, jakou udělal chybu. Snad si to dokáže připustit.“ To jejímu synovi dodalo naději. Dokonce mu najednou připadalo, že znovu se usmířit je ta nejjednodušší věc na světě.

„Máš pravdu mamí, měli bychom se za ním zastavit.“ Nechal ji dole samotnou a odešel nahoru všechno povědět Monice. Zbytek odpoledne spolu řešili, co asi znamenal ten divný sen, ale žádného závěru se nemohli dopátrat.

Lenka Khýrová,
16 let,
Sokol Dvůr Králové

